



БНТ – АЛТЕРНАТИВА НА ТЪРГОВСКИТЕ ТЕЛЕВИЗИИ

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ

2017

АВТОР: ТОМА ИВАНОВ

I. РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ МЕДИЕН ДОСТАВЧИК НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ МЕДИЙНИ УСЛУГИ

ЕДИН ЮРИДИЧЕСКИ „ФРАНКЕНЦАЙН“ В ЕФИРА

Законът за радио и телевизия, приет през далечната 1998 година, променен, изменен и допълван десетки пъти (за последен път през м. януари 2017 г.), определя Българската национална телевизия (БНТ) като една достатъчно административна фигура:

- *Държавна (по начин на финансиране)* - почти 100 % от средствата необходими за дейността на телевизията идват директно от държавния бюджет;
- *Еднолична фирма (по начин на управление)* - Генералният директор и предложението от него Управителен съвет имат пълната власт и отговорност за управление на целия творчески, финансов и технологичен ресурс на медията;
- *Обществена медия (по същество)* - изпълняваща в голяма степен функциите на реален обществен телевизионен оператор в българския ефир

Тази законова рамка е едно от сериозните предизвикателства пред управлението и развитието на Българската национална телевизия. Друго (не по-малко съществено предизвикателство) е медийният пазар в страната. Към настоящия момент Съветът за електронни медии (СЕМ) е лицензирал и регистрирал над 150 телевизионни програми, които се разпространяват по всички познати способи – ефир, кабел, сателит, интернет. Зрителите имат възможност да избират между множество политематични и специализирани програми, произведени от местни и чуждестранни доставчици на линейни и нелинейни медийни услуги. Очевидно в тези условия борбата за зрителското внимание е крайно ожесточена. В тази борба се инвестират огромни финансови, технически, технологични и творчески ресурси. Използват се всякакви средства за достигане на така жадуваните рейтинги. Купуват се чужди и родни телевизионни формати, води се битка за приоритетен достъп до всяко събитие, което съдържа потенциал за големи рекламни приходи.

В тази медийна среда „телевизията - майка“, благодарение на традициите, опита и що-годе съхранения творчески потенциал, държи твърдо трето

място по зрителски интерес, след двете големи национални търговски телевизии. По данни на GARB Audience Measurement Bulgaria, през месец май 2017 аудиторният дял на трите големи телевизии е както следва:

- БТВ – 39%;
- НТВ – 15%;
- БНТ – 8%;

Тези резултати показват, че по обективни причини БНТ не е равностойна на своите конкуренти. Обществената телевизия разполага с несравнимо по-малки по размер финансови, технически и технологични ресурси. Затова БНТ може и трябва да води не битка за рейтинги, а за доверието на българския зрител. Практиката показва, че когато БНТ продуцира и излъчва телевизионни проекти, които на пръв поглед не представляват търговски интерес, посветени на теми свързани с българската и европейска култура, музика, литература, кинематография, значителна част от аудиторията обръща поглед към екрана на БНТ. Пример за това са продукции като: „Голямото четене“, „Великите българи“, „Българските събития на XX век“, „Лачените обувки на българското кино“ и други.

БНТ е продуцирала, излъчвала и излъчва не малко предавания, които до голяма степен съответстват на обществения характер на медията – „Открито“, „Вяра и общество“, „Зелена светлина“, „България от край до край“, „История БГ“, „Малки истории“, „Референдум“, „БНТ такси“ и много други предавания, актуална публицистика и документални филми. Разбира се, БНТ е в дълг към зрителите по отношение на детските предавания, класическата музика, телевизионната драма, фолклора и не на последно място - образователните предавания. Вярвам, че не малка част от зрителската аудитория е преситена от евтини екшъни, жълти новини, криминални хроники, пошли шоу програми... Точно тази част от зрителите трябва да бъде таргет групата на обществената медия. БНТ ежегодно получава от българския данъкоплатец десетки милиона лева (друг е въпросът, че те са недостатъчни), за да информира обективно, да образова по европейски стандарти и да забавлява културно българските зрители. БНТ и досега успешно заема тази, безинтересна за търговските телевизии, ниша. Ако усилията в тази посока продължат, ако се оптимизират управленските структури и, ако се въведат прозрачни методи на управление и отчетност пред обществото, **убеден съм, че до няколко години зрителската ни аудитория ще се удвои. Или ка-**

зано с други думи – БНТ не трябва да се конкурира с търговските телевизии, копирайки начина им на правене на новини, сериали или риалити формати. БНТ трябва да предоставя на зрителите алтернативни програми и гледни точки. Това е успешната формула на всички европейски обществени телевизии. Това обогатяване на съдържанието и още по-плътното приближаване до модела на управление на модерните европейски обществени телевизии може и трябва да се случи в режим на диалог с обществото и неговите структури, и чрез повишаване мотивацията на екипите, които създават телевизионните програми. **Тук е мястото да декларирам, че всичко добро, което е създадено от БНТ трябва да се запази и надгради. Мисията на обществената медия е да формира европейски модели на поведение у зрителите, чрез своите програми и послания.**

II. ОРГАНИЗАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И РЕДАКЦИОННА СТРУКТУРА *РЕВОЛЮЦИОННИ ПРОМЕНИ ИЛИ ЕВОЛЮЦИОННО РАЗВИТИЕ?*

Обикновено всеки нов генерален директор обещава със замах и в кратки срокове да промени програмата, техниката и технологията, управлението, социалните придобивки и т.н. Историята показва, че въпреки доброто им желание, по обективни причини (липса на финансови средства и поради субективни предпоставки), тези цели не се реализират в пълен обем.

Смятам, че времето на революционните промени е останало някъде далеч в края на XIX и до средата на XX век, а и БНТ не се нуждае от някаква радикална промяна. **Постигнатото до момента е съизмеримо с обективните дадености.** При правилен подбор на управленския екип на всички структурни нива и при провеждането на разумна финансова политика, при съобразяване със законовите и ресурсни дадености, ще се постигнат очакваните резултати – увеличаване на доверието на зрителите в посланията, излъчвани от обществената телевизия.

Азбучна истина е, че правенето на телевизия е **колективен продукт**, зависещ от уменията, усилията и труда на десетки творци и специалисти – сценаристи, журналисти, режисьори, оператори, инженери, техници, администратори и т.н.

За да бъде успешно управлението на обществената медия, избраният генерален директор трябва да създаде екип от творци и експерти, да им делегира правомощия, да организира и контролира ефективно работата им, и разбира се - да ги мотивира. Затова насочвам вниманието

си към подбора, квалификацията и работата на екипите, заети с производството на телевизионните програми в БНТ. **Професионалното отношение към работата и постигнатите резултати ще бъдат основните критерии за оценка на труда и кариерното развитие в БНТ.**

Сега действащият Закон за радио и телевизия (ЗРТ) предоставя правомощия по управление на програмната политика, структурата, щатното разписание, бюджета, откриването, закриването на регионални центрове и т.н. в ръцете на Управителния съвет и Генералния директор, като Управителният съвет се утвърждава от СЕМ по предложение на Генералния директор. **Тоест Закона дава в ръцете на Генералния директор и назначения от него Управителен съвет, един огромен властови ресурс, който се управлява, в зависимост от субективния вкус, култура и компетентност на Генералния директор.** Това несъвършенство на закона би могло да се компенсира чрез внимателния подбор на ръководителите на всички нива в телевизията и преди всичко на членовете на Управителния съвет. Този подбор трябва да е подчинен на ясни и публично огласени критерии по отношение на кандидатите. Те трябва да са с утвърден авторитет, квалификация и опит в областите: журналистика, телевизионна техника и технология, администрация и право, икономика.

Ще предложи да се създаде обществен програмен съвет, в който ще бъдат поканени авторитетни представители на културни, научни, граждански и религиозни структури, които да представляват и отстояват интересите на широките зрителски маси. На този съвет ще се делегират реални правомощия при определяне на стратегическите програмни приоритети и цели на БНТ. Тази структура ще допринесе за:

- укрепване на доверието на обществото към обществената телевизия;
- намаляване на субективното влияние на административното ръководство върху програмната стратегия;
- създаване на предпоставки за реален обществен контрол при разходването на публичните средства;

Управлението на БНТ ще се основава преди всичко на „редакционния принцип“, характерен за обществените телевизии в континентална Европа, но обогатен с някои съществени черти на продуцентския принцип.

Как ще се случи това, на пръв поглед невъзможно, състояние?

Редакционният принцип предполага настройка на дейността, при която главният акцент пада върху отговорността за съдържанието. С промени във Вътрешните правила, на екипите ще бъдат делегирани права и отговорности при разходването на бюджетни средства, както и ще се предвидят стимули при привличани на допълнителни спонсорски и/или рекламни приходи.

Ще предложи да се създадат и **Обществени редакционни съвети**, с оглед общественения надзор за спазване на програмните концепции на нивото на отделните главни редакции: „Култура“, „Музика“, „Детски предавания“, „Образование“ и т.н.

Механизъм за изграждане:

Съответните главни редактори предлагат членове на активни неправителствени организации и други структури на гражданското общество, имащи отношение към съответната сфера. Обществените редакционни съвети биха могли да препоръчват актуални теми, да предоставят професионална експертиза при подготовката на темите, да следят за баланса и плурализма при представяне на темите, да защитават обществения характер на предаванията и да гарантират ненамесата на външни фактори в дейността на съответната редакция. Разбира се, ще бъдат разработени и задържащи механизми срещу непозволени действия на членовете на обществените редакционни съвети върху предаванията. Към Дирекция „Новини и Актуални предавания“ няма да има обществен съвет.

В крайна сметка важен е не етикетът „редакционен“ или „продуцентски“ принцип на управление, а правомощията, отговорностите и резултатите от тяхното функциониране.

Организацията на работа, управлението и редакционната структура ще следват програмните приоритети и поставените цели пред обществената телевизия. **В този смисъл, към промени в съществуващата управленска и редакционна структура ще се пристъпи, ако е необходимо, след внимателен анализ на състоянието и в режим на диалог с всички заинтересовани страни – творчески, реализационни, технически и административни екипи, и при спазване на постигнатите договорености в Колективният трудов договор (КТД).**

Всички тези предложения ще се случат след публичен дебат в период от поне една година след стъпването ми в длъжност.

III. ПРОГРАМНИ НАМЕРЕНИЯ И ПРИОРИТЕТИ

ТЕЛЕВИЗИЯ ЗА ЦЯЛОТО СЕМЕЙСТВО

Както вече не еднократно заявих, промени в програмните намерения и приоритети (доколкото ги има) ще бъдат насочени преди всичко към съдържанието на предаванията и в по-малка степен ще се отнасят към формата и структурата на програмната схема. През последните години технологичният напредък и иновациите сериозно промениха процеса на създаване, разпространение и потребление на медийно съдържание. Цифрова телевизия, високоскоростен интернет, социални мрежи, мобилни телефони от ново поколение, планшети - толкова много елементи, които промениха изискванията и потребностите на зрителите, обмена на информация, комуникацията, взаимодействието, споделянето, с три думи - целия начин на живот. **Към промени в програмната политика на БНТ ще се пристъпи след преглед на програмата, провеждане на социологически изследвания (когато е необходимо), както и след колегиален дебат с творческите, и реализационни екипи.**

Ще маркирам само някои по-обща виждания за промени на съдържанието на излъчваните по БНТ предавания. За да не бъде възприето това като намеса в редакционната независимост на журналистите, посочените проблеми ще бъдат задълбочено обсъждани със съответните професионални и творчески гилдии. Преди всичко ще насоча вниманието си към още по-стриктно придържане към журналистическите стандарти и добри практики на европейските обществени телевизии, за да може БНТ по бързо и лесно да се приспособи към новите очаквания и изисквания на потребителите за предоставяне на информация, докато събитията се случват. Не е никак трудно новинарското съдържание да бъде споделено между журналисти, работещи за новините в телевизията и интернет. БНТ все повече трябва да интегрира производството, предназначено за различните медийни платформи, с цел да се насърчава сътрудничеството между редакциите.

По отношение на **НОВИНИТЕ**:

Кои информационни източници ще се ползват за емисиите, какво от случващото се по света и у нас ще бъде показвано, в кой часови пояс ще бъде показано – това е изключителна редакционна, но и гражданска отговорност на обществената медия.

- В момента новините по БНТ предоставят най-балансираната и богата по отношение на вътрешни и международни събития информация. Трябва да се избягват „авторски“ коментари или изразяване на лично отношение от страна на репортерите към отразяваните събития.
- Отделни емисии повтарят буквално реда и съдържанието на търговските оператори – превръщат се в нещо средно между криминална хроника и бюлетин на КАТ. Криминални престъпления, бедствия и аварии, за съжаление, се случват навсякъде по света. Те трябва да се отразяват по щадящ на зрителите начин и без да се травмират допълнително пострадащите. И най-важното, журналистите не бива да влизат в ролята на следователи и прокурори преди да са се произнесли компетентните органи. Трябва да се съблюдава по-стриктно за личната неприкосновеност на обикновените граждани.
- Добилата популярност максима „добра е само лошата новина“, не бива да бъде водеща за обществена медия. Излъчваните послания и внушения не бива да генерират депресивни състояния у телевизионните зрители. И „най-черната“ новина може и трябва да бъде представена на зрителите по начин, който не ги обременява.
- „Езикът на омразата“ и „фалшивите новини“ не трябва да намират място на екрана на обществената медия.

По отношение на **АКТУАЛНАТА ПУБЛИЦИСТИКА**:

Едни и същи политици, анализатори и политолози, по едни и същи теми, защитават едни и същи тези, прескачайки от предаване в предаване и от телевизия в телевизия. От подобна практика не печели никой – нито политиците, които с честите си гастроли отблъскват електората от политическата класа и политика въобще; нито телевизията, която губи аудиторията; и най-вече зрителите, които се облъчват целодневно с негативна енергия.

България все още е богата на личности, които имат какво да кажат на зрителите и не са успели да омръзнат с перманентното си присъствие на телевизионния екран на различните оператори.

Внимателният подбор на теми, участници и часови пояси, в които се представят тези рубрики и предавания ще допринесе за подреждането на Програмната схема, която да е съобразена с ежедневието на различните възрастови групи.

Освен внимателния подбор, подготовката на разискваните теми и селекционирането на „собствени“ анализатори, е необходимо и внимателно позициониране на темите в отделните рубрики и предавания, за да не се претоварва съдържанието с разискването на едни и същи проблеми в различните предавания.

Целта на тези евентуални корекции е казаното по БНТ да „тежи“ пред аудиторията. Участието в публицистичните предавания да носи престиж и авторитет, а не скука и безразличие.

Тези мои разсъждения не бива да се възприемат като опит за скриването от погледа на зрителите на заобикалящата ни действителност или за „захаросване“ на излъчваните послания. Считаю, че това е още един начин за алтернативно поведение на БНТ, който ще доведе до увеличаване на зрителския интерес.

По отношение на ХУДОЖЕСТВЕНИТЕ ПРЕДАВАНИЯ – КУЛТУРА, ИЗКУСТВО, МУЗИКА, ФОЛКЛОР:

Предстои сериозна работа за възстановяване на позициите на БНТ в този, характерен за всяка обществена медия, програмен сегмент. За целта трябва да се мобилизира потенциалът на малкото, останали в БНТ творци, имащи отношение по темите, както и да се привличат качествени външни автори, и независими продуценти.

Една сравнително лесна за реализиране идея е да се филмират значими театрални постановки, концерти, рецитали, изложби. Това, разбира се, ще става в тясно сътрудничество със съответните творчески съюзи и организации. **Така ще се обогатява и „Златният фонд“ на Българската национална телевизия – най-голямото предимство на обществената медия пред нейните търговски конкуренти.**

По отношение на ФИЛМОВОТО ПРОИЗВОДСТВО

Съгласно ЗРТ, БНТ е длъжна ежегодно да отделя не по-малко от 10% от субсидията си за производство на българско филмово телевизионно творчество. Тази сума от над 6 млн. лв. годишно следва да се инвестира в производството на филми, посветени на социално значими теми, които представляват интерес както за продуцентите, така и за широката зрителска маса на БНТ. Не бива да се допускат единствено филми, изискващи големи, за ма-

щабите на обществената медия, бюджети. За телевизията, авторите, продуцентите и зрителите не е без значение колко, на каква тема и с какви художествени качества филми се произвеждат годишно – един, два или десет.

ЗА ПРОГРАМИТЕ НА БНТ

Предстои БНТ да е телевизията - домакин на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз. Дори за кратък период, това е най-важният и най-отговорният ангажимент на БНТ, както в програмно отношение, така и за покриване на технологичните изисквания на XXI век.

Цифровите технологии променят начина, по който се събира, обработва и разпространява информация, но потребителите на медийни продукти (както телевизионните, така и онлайн) все още търсят завладяващи разкази. Зрителите искат да се гледат занимателни истории, с интересни идеи и динамични сюжети. Следователно, все още се нуждаем от добре разказани истории, независимо от платформата за доставка на съдържание.

БНТ ще продуцира и излъчва следните лицензирани програми:

КАНАЛ 1 – ФЛАГМАН НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ

Това е политематичната програма, която ще продължи да продуцира предавания, предназначени за най-широката зрителска аудитория - от деца и юноши, през представителите на активната част на населението, до хората от третата възраст. Ще се запазят и обогатят информационните и публицистични рубрики и предавания, като се даде приоритет на вътрешно политическа, икономическа, социална и европейска проблематика, предавания със специално внимание към малцинствата, с принос към утвърждаването на националната идентичност. Като публична медия и по своето правно положение БНТ има засилена социална функция. Програмите на БНТ трябва да служат за целите на образованието, като предаванията трябва да имат и развлекателни функции. Програмите трябва да допринасят за утвърждаване на демократичните принципи в обществото и да бъдат отворени за проблемите на културата, да са обективни и да повдигат националното самочувствие на българина. Всяка значима обществена кауза в подкрепа на дейността на различни неправителствени организации в социалната, демографската, екологичната, образователната и културната сфери, трябва да бъде подкрепяна, за да достигне до максимален брой зрители. За да се гарантира доверието у гражданите, ще се проучва всяка кампания, предложена от социално анга-

жираните организации. Ще се ползват още по-активно многобройните източници на информация от Европа и света. Ще се спазват професионалните журналистически стандарти – проверена информация от три независими източника, предоставяне на възможност за изразяване на всички гледни точки по дадена тема, задълбочени журналистически разследвания, недопускане появата на фалшиви новини.

Правилното програмиране и оптимизиране на съотношенията между собствена програма, чужда програма, включително такава, произведена от независими продуценти и филмовата продукция, създават потенциални възможности за оптимизиране и на разходите на телевизията.

БНТ 2 – ЖИВОТЪТ ИЗВЪН „ЖЪЛТИТЕ ПАВЕТА“

Ще се възстанови пълноценното производство в регионалните центрове Русе, Пловдив, Благоевград и Варна на програми, показващи живота и проблемите на гражданите, живеещи извън столицата. Тяхната насоченост ще бъде към производство на новини, публицистика, забавни предавания и спорт, отразяващи характерните социални, икономически и културни особености на дадения регион.

БНТ СВЯТ – ОТВОРЕНИ КЪМ СВЕТА

Според Агенцията за българите в чужбина, в момента, живеещите извън България сънародници, са над 6 млн. БНТ Свят ще излъчва програми, насочени както към българската диаспора по света, така и към чужденци, имащи интерес към българската природа, икономика, култура и туризъм. За целта е необходимо специален подбор на продукциите и осигуряване на превод и субтитри.

БНТ HD – МЛАДЕЖКИЯТ КАНАЛ

Насочен към по-младата и активна зрителска аудитория, излъчващ приоритетно спортни, музикални и забавни програми, телевизионни игри, игри на късмета, риалити формати и други.

Разработването на конкретни творчески, програмни и технологични проекти за развитието на Канал 1, БНТ 2, БНТ Свят и БНТ HD ще се реализира при осигуряването на необходимия финансов ресурс и на конкурсен принцип.

IV. ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

КАКВОТО И ДА ВИ ГОВОРЯТ, ЗНАЙТЕ, ЧЕ СТАВА ВЪПРОС ЗА ПАРИ

Тази банална истина важи в пълна степен за инвестиционния процес в Българската национална телевизия. В бюджета за 2016 г. са били предвидени за придобиване на дълготрайни материални активи приблизително 8 млн. лв. Във връзка с Председателството на България, Министерски съвет (МС) е одобрил допълнително 5 млн. 600 хил. лв. за тази година. По експертна оценка, реалните потребности за приключване модернизацията на БНТ и цялостно въвеждане на формата HD е необходим многократно по-голям финансов ресурс. За извеждане на приоритетните обекти в условията на дефицит и за икономичното разходване на наличния финансов ресурс е необходимо да се направи пълна инвентаризация на наличната техника и ползваните технологии. С цел оптимизиране на процесите и изключване от производствения цикъл на морално и физически остарели технологии, чието поддържане изисква ежегодното изразходване на значителни финансови средства. **От друга страна - доставката на нова техника и технология следва да се извършва при внимателно изготвяне на технико-икономическите задания, съобразени със стандартите на EBU, стриктно спазване на принципа на публичност и конкурентост и определяне на крайния победител по критерия за икономически най-изгодна оферта.** Новите технологии имат редица предимства, които могат да доведат до по-големи финансови приходи, отколкото използването на един единствен носител или множество несвързани медии. Крайната цел на новите технологии е да се достигне до потенциални клиенти, както и да се спечели и поддържа интереса на зрителите. Производствената фаза на тези технологии позволяват споделянето на активите, което намалява производствените разходи. При евентуалното осигуряване на необходимите финансови ресурси, поетапно ще се пристъпи към:

- модернизация на безлентовата новинарска система AVID;
- модернизиране и разширение на архивиращите системи, и пълно дигитализиране на наличния аналогов архив;
- поетапно въвеждане на HD технология в работата на регионалните телевизионни центрове;
- обновление на поне две подвижни телевизионни станции в HD формат;
- придобиване на техника и технология за отразяване на българското председателство на Съвета на Европейския съюз;
- преминаване изцяло на енергоспестяваща технология на художественото осветление на БНТ;
- реконструкция и обновление на Централна универсална апаратурна;

- изграждането на модерна графична среда, с цел създаване на цялостна система за генериране, съхранение и излъчване на графична информация;
- изграждане на модерна мултимедийна среда в студията на БНТ;

V. ФИНАНСИРАНЕ, ФОРМИ И МЕХАНИЗМИ ЗА КОНТРОЛ

*„ТЕЛЕВИЗИЯ СЕ ПРАВИ С ПАРИ. А ХУБАВА ТЕЛЕВИЗИЯ - С МНОГО ПАРИ“!
(Думи на доайена на българската телевизия проф. Хачо Бояджиев).*

Нито едно намерение за реализация на телевизионна продукция, закупуване на чужди филми и програми, реализацията на нов телевизионен формат или за повишаване възнагражденията на работещите в и за БНТ, не може да се направи, без да е осигурен необходимият финансов ресурс.

Съгласно ЗРТ, БНТ трябваше да се финансира от специално създаден фонд „Радио и телевизия“. Този начин на финансиране по една или друга причина не намери почва в нашите условия. В момента приходите на БНТ се формират от бюджетна субсидия, ежегодно гласувана от Народното събрание (НС), собствени приходи от реклама и спонсорство, постъпления от допълнителни дейности, свързани с радио и телевизионната дейност, дарения и завещания, лихви и други приходи, свързани с радио и телевизионната дейност.

2016 ГОДИНА - ПРИХОДИ

БЮДЖЕТНА СУБСИДИЯ	65 707 000 ЛВ
СОБСТВЕНИ ПРИХОДИ	9 550 000 ЛВ
ОБЩО ПРИХОДИ	75 257 000 ЛВ
ОБЩО РАЗХОДИ ЗА 2016	78 722 000 ЛВ
В Т.Ч. :	
РАЗХОДИ ЗА ИЗДРЪЖКА	25 800 000 ЛВ
РАЗХОДИ ЗА ВЪЗНАГРАЖДАНЕ НА ПЕРСОНАЛ	22 000 000 ЛВ
ПРЕВИШЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ НАД ПРИХОДИТЕ (ДЕФИЦИТ)	3 465 000 ЛВ

Не разполагам с достатъчно време и информация, а и нямам за цел да извършвам одит на финансовата дейност на БНТ. Не намерих публикувани данни за отделните видове приходи – от реклама, спонсорство, продажба на собствена телевизионна продукция и филми, както и данни за просрочени вземания и задължения от и към банкови институции, фирми или физически лица. Въпреки това, от публикуваните отчетни данни за 2016 година, мога да направя следните изводи:

- **Годината е приключила с превишение на разходите над приходите от над 3 млн. лв.;**
- **Собствените приходи заемат незначителен дял от бюджета на телевизията;**

Очевидно в ръцете на изпълнителната и законодателна власт е определянето на годишните бюджетни субсидии по сега действащото законодателство. Ето защо за подобряване на финансовото състояние на БНТ е необходимо да се предприемат следните мерки:

ПО ПРИХОДИТЕ:

- **Да се разработи нова маркетингова стратегия, да се извършат необходимите промени в тарифната политика на Дирекция „Маркетинг и продажби“ с оглед реализиране на цялото разполагаемо по закон рекламно време, включително и предвидените в закона опции за продажба на допълнително рекламно време при излъчване на значими събития – европейски, световни първенства, олимпиади и др.;**
- **Да се приема план за действие по реализиране на рекламни приходи от неработените все още програмни продукти – регионални програми, WEB програми, БНТ Свят, БНТ HD и др.;**
- **С въвеждането на елементи от продуцентския принцип във Вътрешните правила ще се предвидят механизми за създаване на реални стимули за привличане на рекламни, спонсорски и др. разрешени от закона приходи, насочени както към щатните служители на БНТ, така и към външните продуценти и ко-продуценти на телевизията;**

До приключване на мандата, реалистичната цел е собствените приходи да достигнат 25% от бюджетната субсидия.

ПО РАЗХОДИТЕ:

- **Анализ на финансовото състояние** – активи, пасиви, вземания и задължения към трети лица и институции, с оглед изясняване на причините и предприемане на мерки за недопускане на дефицити. **Резултата от този анализ ще позволи да се вземат правилните управленски решения за подобряване на цялостната дейност на БНТ;**
- **Анализ на разходите инвестирани в производството и закупуването на програми и телевизионни филми.** Логично, ако за производството и закупуването на филми и програми се разходва най-голямата част от бюджета, при разумното управление на този ресурс могат да се реализират и най-значимите като обем икономии. **Оптимизирането на съдържанието и структурата на Програмната схема представлява основен източник на потенциални икономии.**
- **Внимателен преглед на управленската структура и оптимизирането ѝ, с цел избягване на излишни или дублиращи се дейности и/или звена;**
- **Въвеждане на нова система за заплащане на работещите в БНТ, която да предвижда промяна в системата за оценка на труда и материално стимулиране на административно-техническия персонал и на творческо-реализационните екипи.**
- **Анализ и оценка на Правилата, регламентиращи взаимоотношенията с външните продуценти и привеждането им до, изгодни и за двете страни, условия;**
- **С въвеждането на елементи от продуцентския принцип, ще се предвидят механизми, стимулиращи отговорното и икономическо обосновано поведение на изпълнителните продуценти;**
- **Въвеждането на съвременни цифрови и енергоспестяващи технологии ще доведат до сериозни икономии на разходи за поддръжка, ремонти и експлоатация;**
- **Преглед и замяна на част от доставчиците на комунални услуги, електроенергия, интернет и др. с оглед реализиране на икономии;**

СИСТЕМИ НА КОНТРОЛ

Съгласно Закона за държавния бюджет и Закона за радио и телевизия, БНТ е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. В тази връзка медията подлежи на контрол от всички предвидени в закона институции – Сметна палата, външен и вътрешен одит, финансовата инспекция, данъчните ревизии, специализирани структури на ДАНС, МВР и т.н. В този смисъл, не би следвало да има основателни съмнения по отношение законосъобразното разходване на финансовите средства в БНТ. От друга страна, законът дава правото на Генералния директор и на Управителния съвет на телевизията да разходват в рамките на закона и по целесъобразност огромен финансов ресурс. Дали ще се закупи филм, програма или телевизионен формат за единица или за сто единици, дали ще се продуцира една програма с бюджет, съизмерим с европейските или българските стандарти, дали ще се закупи техника и технология по критерий „икономически най-изгодна оферта“, или ще се приеме друг критерий за оценка на кандидатите - е изцяло в правата на ръководството на БНТ. За да се ограничат възможностите за вземане на субективни решения, които могат да доведат до волни или неволни грешки и потенциални щети за бюджета на обществената телевизия, **ще въведе обществен контрол при планирането, осъществяването и отчитането на бюджетните и извънбюджетни средства на БНТ.** Поетапно ще въведе следните превантивни мерки:

- **Обществен програмен съвет и Обществени редакционни съвети** – ще им бъдат делегирани правомощия при стратегическото и перспективно планиране, с оглед защита на обществените интереси, включително и при разходването на финансовите средства;
- **Разработване на Вътрешно-ведомствена система за превенция на риска** – с цел локализиране на потенциалните рискове за финансовата система на телевизията и разработване на Стратегия за превенция и контрол;
- **Периодичен отчет пред обществото** чрез социалните мрежи на аналитична информация за планираните и разходвани средства за доставки на филми, програми и реализация на собствена аудиовизуална продукция по разбираем за българския зрител и данъкоплатец начин.

За управлението на Българската национална телевизия е необходимо да се притежават уменията на: журналист, режисьор, оператор, инженер, икономист, юрист. Очевидно е малко вероятно един-единствен човек да има подобна квалификация, умение и опит. Ето защо за успешното управление на една такава сложна и важна за българското общество структура като БНТ трябва да се намери личност, която е в състояние да събере, организира и мотивира управленски екип, притежаващ изброените по-горе квалификации и умения.

Уверен съм, че един добре подбран, подготвен и мотивиран екип ще превърне БНТ в информационен лидер, в медия с най-висок авторитет и доверие в българското общество.

Тома Иванов